

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

WOORDEN 1F

Inleiding	1
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	2
De rubrieken toegelicht	4
Rubriek A: Taal en Woorden	5
Rubriek B: Woordvorming	5
Rubriek C: Het woordenboek	6
Rubriek D: Werken en verdienen	6
Rubriek E: Consumeren en betalen	6
Rubriek F: Mens en maatschappij	7
Rubriek G: Familie en relaties	7
Rubriek H: Uiterlijk en verzorging	7
Rubriek I: Misdaad en straf	7
Rubriek J: Gevoel en gedrag	8
Rubriek K: Ziekte en gezondheid	8
Achtergrondinformatie	8
Achtergronden van woorden 1F	8
Drempels	9
Domeinen	9
Het belang van woordenschatverwerving	9
Woordenlijst	10

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Woorden 1F is gemaakt voor leerlingen vanaf groep 7 van de basisschool, de eerste twee jaar van het voorgezet onderwijs en de hogere jaren binnen het praktijkonderwijs. Het programma is door de diagnostische aanpak en de individuele feedback geschikt voor gedifferentieerd werken met groepen waarin niveauverschillen bestaan. Voorwaarde voor het gebruik is wel dat voor technisch lezen ongeveer AVI-M6 (het vroegere AVI-9) is gehaald. Een uitzondering kan worden gemaakt voor leerlingen die zwakker zijn in technisch lezen, bijvoorbeeld doordat ze dyslectisch zijn, maar wel een goed begripsniveau hebben. Alle uitlegsschermen en teksten die bij het programma horen, zijn ingesproken.

Rubriekenoverzicht

*Hierbij is geluid noodzakelijk.

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Z Sprongtoetsen	1 Woorden A t/m E 2 Woorden F t/m J 3 Woorden A t/m J	
A Taal en woorden	1 Taal 2 Woorden 3 Familiewoorden 4 Woorden in woorden 5 Woorddelen in woorden 6 Woorden en woorddelen	Lees de tekst, lees de vraag en kies het juiste antwoord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het juiste antwoord. Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in. Wijs de juiste betekenis aan. Probeer tot het goed is. Wijs de juiste betekenis aan. Probeer tot het goed is. Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het juiste antwoord.
B Wordvorming	1 Het woordenboek in je achterhoofd 2 Betekenis van samenstellingen 3 Samenstellingen stap voor stap 4 Werkwoorden met ver- 5 Woorden op -loos 6 Tegenstellingen met on- 7 Woorden op -ing en -baar 8 Nieuwe woorden vormen	Wijs voor elke open plaats het juiste woord aan. Wijs voor elke open plaats het juiste woord aan. Lees de vraag en vul het juiste antwoord in. Kies de woorden die gemaakt zijn van een bijvoeglijk naamwoord. Kies de zelfstandige naamwoorden waar je een woord op -loos van kunt maken. Kies de rij waar dit woord in hoort. Maak woorden die op -ing of -baar eindigen. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
C Het woordenboek	1 Het digitale woordenboek 2 Zoeken in het woordenboek 3 Synoniemen 4 Tegenstellingen 5 Welke betekenis 6 Woorden in het woordenboek	Omgaan met het digitale woordenboek. Zoeken in het digitale woordenboek. Kies een groen woord. Welk blauwe woord betekent hetzelfde? Kies een groen woord. Welk blauwe woord betekent hetzelfde? Omgaan met het digitale woordenboek. Omgaan met het digitale woordenboek.
D Werken en verdienen	1 Beroepen 2 Werken en verdienen 3 Samenstelling en omschrijving 4 Synoniemen 5 Wie iets doet 6 Woorden kiezen 7 Zinnen over werken en verdienen 8 Toetswoorden	Wijs de juiste foto aan. Probeer tot het goed is. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Kies telkens de omschrijving die bij het woord hoort. Koppel tien woorden aan tien synoniemen. Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in. Kies voor elke open plaats het juiste woord. Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag en kies of typ het juiste antwoord.
E Consumeren en betalen	1 Consumeren en betalen 2 Teksten over consumeren 3 Woorden versterken 4 Woorden plaatsen 5 Tegenstellingen 6 Omschrijvingen kiezen 7 Zinnen over consumeren en betalen 8 Toetswoorden	Wijs de juiste foto aan. Probeer tot het goed is. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Gebruik een voorvoegsel om een bijvoeglijk naamwoord te versterken. Wijs voor elke open plaats het juiste woord aan. Koppel elk woord aan een tegenstelling. Koppel elk woord aan de juiste omschrijving. Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag, lees de zin en kies of typ het goede antwoord.
F Mens en milieu	1 Groeperingen 2 Greta Thunberg 3 Teksten over asiel 4 Klimaatsamenstellingen 5 Omschrijvingen kiezen 6 Synoniemen	Wijs de juiste foto aan. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Welk woord hoort bij deze omschrijving? Welke omschrijving past bij dit woord? Koppel tien woorden aan tien synoniemen.

	7 Woorden plaatsen 8 Toetswoorden	Kies voor elke open plaats het juiste woord. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
G Gevoel en relatie	1 Emoties herkennen (*) 2 Recensies 3 Gevoel en uitdrukking 4 Typeringen 5 Gevoelsuitdrukkingen 6 Woorden plaatsen 7 Omschrijvingen kiezen 8 Zinnen over gevoel en relatie 9 Toetswoorden	Luister goed en wijs de juiste emotie aan. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Er verschijnt een woord dat een gevoel uitdrukt. Welke uitdrukking hoort erbij? Er verschijnt een woord waarmee je mensen kunt typeren. Welke betekenis hoort erbij? Wijs de uitdrukking aan die bij dit woord hoort. Kies voor elke open plaats het juiste woord. Welk woord past bij deze omschrijving? Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag, lees de antwoorden en kies het juiste antwoord.
H Uiterlijk en verzorging	1 Geleende woorden 2 Teksten over mode en uiterlijk 3 Leenwoorden typen 4 Woorden op -achtig en -ig 5 Teksten over stijl 6 Uitdrukkingen met een kledingstuk 7 Omschrijvingen kiezen 8 Zinnen over uiterlijk en verzorging 9 Toetswoorden	Wijs de juiste foto aan. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Lees de vraag en vul het juiste antwoord in. Plaats elk woord in de juiste rij. Vul op elke open plaats een passend woord in. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Welke omschrijving past bij dit woord of deze uitdrukking? Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
I Oorlog en misdaad	1 Teksten over oorlog 2 Teksten over strafrecht 3 Dansers uit Oekraïne 4 Crimineel gedrag 5 Verwante woorden 6 Synoniemen 7 Omschrijvingen kiezen 8 Zinnen over oorlog en misdaad 9 Toetswoorden	Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Kies voor elke open plaats het juiste woord. Kies voor elk woord de juiste omschrijving. Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in . Kies een groen woord. Welk blauwe woord betekent hetzelfde? Welke omschrijving past hierbij? Wijs die aan. Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
J Ziekte en gezondheid	1 Ziekte en gezondheid 2 Mijn kloppend hart 3 Kleine rotzakjes 4 Specialisten 5 Ziektegeschiedenis 6 Woorden in een bijsluiters 7 Synoniemen 8 Omschrijvingen kiezen 9 Toetswoorden	Wijs de juiste foto aan. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Kies een groen woord. Welk blauwe woord betekent hetzelfde? Kies voor elke open plaats het juiste woord. Kies een groen woord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Kies een groen woord. Welk blauwe woord betekent hetzelfde? Welke omschrijving past hierbij? Wijs die aan. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.

De rubrieken toegelicht

Woorden 1F bevat 80 oefeningen, één totaaltoets en twee deoltoetsen. De totaaltoets heeft 44 variabele vragen en hierin komt de hele stof aan de orde. De deoltoetsen bevatten respectievelijk 30 en 36 steeds wisselende meerkeuzevragen en bevragen elk een deel van de stof (rubriek A t/m E en F t/m J). In de oefenstof zijn 11 verschillende oefenvormen gebruikt. Daarnaast zijn er meer dan 200 teksten opgenomen in de module en wordt de oefenstof uitgelegd in 65 uitlegschermen. In de module worden 1381 woorden meer of minder uitgebreid behandeld, de volledige lijst vind je aan het einde van deze handleiding.

De onderwerpen zijn:

- Taal en woorden (rubriek A)
- Woordvorming (rubriek B)
- Het woordenboek (rubriek C)
- Werken en verdienen (rubriek D)
- Consumeren en betalen (rubriek E)
- Mens en milieu (rubriek F)
- Gevoel en relatie (rubriek G)
- Uiterlijk en verzorging (rubriek H)
- Oorlog en misdaad (rubriek I)
- Ziekte en gezondheid (rubriek J)

Tussen de rubrieken is sprake van een cumulatieve opbouw: wat in vorige rubriek(en) behandeld is, wordt in volgende rubrieken bekend verondersteld. Ook binnen de rubrieken is een opbouw aangebracht. Begonnen wordt vaak met eenvoudige (deel)oefeningen en vervolgens wordt het steeds iets moeilijker. In de laatste oefening komt altijd alles bij elkaar in een oefening die voorzien is van uitgebreide feedback. Vaak zit daar ook stof van voorgaande rubrieken in, al ligt daar niet het accent op. Deze laatste oefening lijkt op wat er in de sprongtoetsen gevraagd wordt m.b.t. kennis en vaardigheden rond het onderwerp van de rubriek.

De oefeningen zijn meestal variabel. Als je een oefening voor de tweede keer maakt, komt een andere tekst, of komen er andere vragen of opgaven tevoorschijn, waardoor herhaling niet vervelend hoeft te zijn. Tijdens de oefeningen zijn vaak spiekschermen beschikbaar voor als de leerling het niet (meer) weet, of de mogelijkheid om een hint op te vragen.

Rubriek A: Taal en Woorden

De eerste oefening van deze rubriek is een introductie op taal in het algemeen: Wat is taal eigenlijk? Hebben dieren ook een taal? Wat is het verschil tussen mensen- en dierentaal? De tweede oefening gaat over woorden: Hoeveel woorden kennen we? Hoe zijn die opgeslagen in ons hoofd? Hoe zijn ze opgebouwd? Aan de hand van teksten met vragen leren leerlingen de antwoorden op deze vragen en de woorden die nodig zijn om over deze onderwerpen te kunnen praten. De teksten worden stap voor stap per alinea aangeboden. De relevante woorden zijn gemarkeerd, zodat er niet te veel tijd verloren gaat met zoeken. Soms moeten ze een woord worden opgezocht in het digitale woordenboek, dat bij de oefening in Numo verschijnt.

De overige oefeningen in de eerste rubriek gaan 'kijken naar het woord', over woorden die 'familie' van elkaar zijn en over woorden waarin je andere woorden of woorddelen kunt herkennen. In de laatste oefening komt altijd alle behandelde stof bij elkaar in een oefening die voorzien is van uitgebreide feedback. Deze oefening lijkt het meest op wat er in de sprongtoetsen gevraagd wordt.

Rubriek B: Woordvorming

De eerste oefening is een introductie, een plaats-woord-oefening over alle kennis over woorden die is opgeslagen in ons brein. Over ons vermogen om woorden aan elkaar te voegen tot samenstellingen en nieuwe woorden te vormen door voor- en achtervoegsels te plaatsen. Daarna volgt een serie oefening waarin die vaardigheden gebruikt moeten worden: samenstellingen maken, werkwoorden die met ver- beginnen, bijvoeglijk naamwoorden op –loos en –baar, tegenstellingen met on- en zelfstandige naamwoorden op –ing. In de laatste oefening komt alle stof weer bij elkaar in een oefening die voorzien is van uitgebreide feedback. Deze oefening lijkt het meest op wat er in de sprongtoetsen gevraagd wordt. Zie voor een opsomming van de woorden die in deze rubriek aan de orde komen p. .

Rubriek C: Het woordenboek

Bij alle NUMO-programma's hoort een digitaal woordenboek. De woorden die in Woorden 1F behandeld worden, zijn daarin terug te vinden. Voor het omgaan met moeilijke woorden wordt in deze module de volgende aanpak aangereikt: [1] kijken naar het woord zelf: herken je andere woorden in het woord of herken je delen van woorden? De eerste aanpak is geoefend in de eerste twee rubrieken van het programma [2] Goed kijken naar de omgeving van het woord. Vaak wordt de betekenis uitgelegd of kun je die afleiden uit de tekst. [3] Pas op de derde plaats: zoeken in het woordenboek. Dat kost namelijk de meeste tijd. Over de derde aanpak gaat rubriek C.

In deze rubriek leert de leerling het digitale woordenboek gebruiken. Dit woordenboek is ontwikkeld ter ondersteuning van de taal- en rekenprogramma's van Kurve. Het kan alleen gebruikt worden bij oefeningen. De eerste oefeningen gaan over het zoeken van woorden, over wat je allemaal in het woordenboek aantreft, over hoe je woordverzamelingen tevoorschijn kunt laten komen, etc. De twee koppeloefeningen gaan over het koppelen van synoniemen en tegenstellingen. In de laatste oefening komt alle stof weer bij elkaar in een oefening die voorzien is van feedback. Deze oefening lijkt niet op wat in de sprongtoets gevraagd wordt, omdat in deze toets het woordenboek zelf niet gebruik kan worden. De toets bevraagt daarom alleen de kennis die leerlingen hebben opgedaan over de inhoud en de werking van het woordenboek.

Rubriek D: Werken en verdienen

Bij rubriek D beginnen de inhoudelijke rubrieken van Woorden 1F. De oefeningen zijn vanaf deze rubriek thematisch geordend. De stof over woordvorming wordt echter herhaald en verder aangevuld en met het afleiden van woordbetekenissen uit teksten wordt regelmatig geoefend. Het onderwerp *werken en verdienen* begint voor leerlingen in de eerste klassen van het vo een relevant onderwerp te worden. Bovendien gaan ze zich op die leeftijd oriënteren op het beroep dat ze later zelf willen gaan uitoefenen.

Het leren van geheel of gedeeltelijk nieuwe woorden gebeurt door gebruik te maken van plaatjes en teksten. Zo is de eerste oefening een plaatje-klik-oefening over een twaalftal beroepen. Dan volgt een oefening die bestaat uit korte teksten over werken en verdienen over actuele thema's als eerlijke kleding, kranten bezorgen en de regels voor baantjes en bijbaantjes. In deze teksten, die stap voor stap worden opgebouwd, komen woorden voor die vanuit de context begrepen kunnen worden dan wel begrepen kunnen worden door te kijken naar de woorden en woorddelen waaruit ze bestaan.

Het consolideren van geheel en gedeeltelijk nieuwe woorden gebeurt in een oefening over het ontleden van samenstellingen, het koppelen van synoniemen, het typen van 'familiewoorden' en het kiezen van woorden voor open plaatsen in een tekst. De een-na-laatste oefening gaat over het afleiden van woordbetekenissen uit de context van een zin. Ten slotte moet ook nagegaan worden of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het typen het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden. Bij toetsen is dat niet zo.

Rubriek E: Consumenten en betalen

Deze rubriek gaat over consumeren en betalen, wat de meeste mensen dagelijks doen. Het leren van geheel of gedeeltelijk nieuwe woorden gebeurt door gebruik te maken van plaatjes en teksten. Zo is de eerste oefening een plaatje-klik-oefening over twaalf foto's die met het onderwerp te maken hebben. Dan volgt een oefening die bestaat uit korte teksten over actuele thema's als influencers en overconsumptie. In deze teksten, die stap voor stap worden opgebouwd, komen woorden voor waarvan de betekenis moet worden afgeleid dan wel opgezocht. Er is meestal gerichte feedback op fouten.

Het consolideren van geheel en gedeeltelijk nieuwe woorden gebeurt in een oefening over het 'versterken' van bijvoeglijk naamwoorden met voorvoegsels als ultra-, super-, oer-, een plaats-woord-oefening over jongeren en geld, een oefening over het koppelen van woorden aan een tegenstelling, het kiezen van de juiste omschrijving bij een woord. De een-na-laatste oefening gaat over het afleiden van woordbetekenissen uit de context van een zin. Ten slotte moet ook nagegaan worden of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het typen het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden, wat bij de toetsen niet zo is.

Rubriek F: Mens en milieu

Steeds meer kinderen en jongeren maken zich zorgen over het klimaat en het milieu. Ze beseffen vaak dat ze nog een lange toekomst voor zich hebben en zijn bezorgd over de gevolgen van klimaatverandering voor de wereld waarin ze zullen leven. Zonder in te gaan op de ingewikkelde oorzaken en politieke verschillen die spelen op dit terrein, worden in deze rubriek woorden aangeleerd die nodig zijn om tot op zekere hoogte mee te kunnen praten over het onderwerp. Het semantiseren start met een opstapje dat gaat over verschillende groepen mensen. Dan volgt een tekst over Greta Thunberg, die de volwassenen die het zover hebben laten komen met het milieuprobleem luidkeels ter verantwoording heeft geroepen. Dan volgen teksten over (klimaat)vluchtelingen en de asielpcedure. In deze teksten, die stap voor stap worden opgebouwd, komen woorden voor waarvan de betekenis moet worden afgeleid dan wel opgezocht. Er is meestal gerichte feedback op fouten.

Na de teksten volgen oefeningen die gericht zijn op het consolideren van de geleerde woorden. Allereerst een oefening met alle nieuwe samenstellingen die ontstaan zijn in de klimaatdiscussie. Vaak is de betekenis van die woorden af te leiden door de samenstelling te ontleden. Dat hebben ze eerder geleerd. Dan volgen enkele oefeningen waarin woorden gekoppeld moeten worden aan een synoniem of omschrijving en een plaats-woord-oefening waarin woorden die eerder langskwamen een plaats moeten krijgen in korte tekstjes.

Ten slotte moet ook nagegaan worden of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het typen het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden, wat bij de toetsen niet zo is.

Rubriek G: Gevoel en relaties

In Woorden 1F worden niet alleen woorden behandeld die met de omgeving en de buitenwereld van jongeren te maken hebben, maar ook woorden voor hun binnenwereld: hun gevoelens, hun gender en hun relaties met anderen. Het is belangrijk om die te kunnen verwoorden, zeker als er problemen zijn. Het semantiseren start met een opstapje waarin een bepaalde emotie genoemd wordt, die herkend moet worden in de mimiek van personen op foto's. Dan volgt een oefening die bestaat uit recensies van jeugdboeken en -films, waarin jongeren en hun gevoelens de hoofdrol spelen. In deze teksten, die stap voor stap worden opgebouwd, komen woorden voor waarvan de betekenis moet worden afgeleid dan wel opgezocht. Er is meestal gerichte feedback op fouten. Dan

volgen nog twee oefeningen over uitdrukkingen en typeringen die we gebruiken voor mensen en hun gevoelens. Deze oefeningen hebben altijd een spiekscherm.

Hierna wordt aandacht besteed aan het consolideren van de geleerde woorden: een gatentekst over relaties en gender waarin woorden voor open plaatsen gezocht moeten worden, een koppelsoefening waarin een woord aan een omschrijving gekoppeld moet worden en een oefening over woorden in zinnen, waaruit de betekenis kan worden afgeleid. Ten slotte moet ook nagegaan worden of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het typen het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden, wat bij de toetsen niet zo is.

Rubriek H: Uiterlijk en verzorging

Deze rubriek gaat over uiterlijk en verzorging. Een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft en waar iedereen iets van vindt. De woorden die we daarvoor gebruiken zijn vaak afkomstig uit het buitenland. We noemen het leenwoorden. De meeste van die woorden kennen we goed, maar de spelling is wel eens lastig. Het semantiseren start met een opstapje waarin twaalf afbeeldingen van leenwoorden langskomen, die we gebruiken voor kledingstukken en cosmeticaproducten. Dan volgen enkele teksten over jongeren die worstelen met hun stijl en over de voordelen van tweedehands en vintage kleding. In deze teksten, die stap voor stap worden opgebouwd, komen woorden voor waarvan de betekenis moet worden afgeleid dan wel opgezocht. Er is meestal gerichte feedback op fouten.

Hierna wordt aandacht besteed aan het consolideren van de geleerde woorden, onder andere een open-vraag-oefening waarin de spelling van leenwoorden geoefend wordt. Verder komt de woordvorming van woorden op –achtig en –ig aan de orde en een gatentekst over stijlen waarin woorden voor open plaatsen gezocht moeten worden. Dan volgt weer een koppelsoefening waarin een omschrijving aan een woord of uitdrukking gekoppeld moet worden en een oefening over woorden in zinnen, waaruit de betekenis kan worden afgeleid.

Ten slotte moet ook nagegaan worden of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het kiezen van het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden, wat bij de toetsen niet zo is. Zie voor een opsomming van de woorden die in deze rubriek aan de orde komen het einde van deze handleiding.

Rubriek I: Oorlog en misdaad

Het is belangrijk dat jongeren nadenken en kunnen meepraten over oorlog en misdaad, omdat deze onderwerpen van invloed zijn op hun toekomst en op die van de hele samenleving. Het kan hen helpen beter te begrijpen waarom het belangrijk is om vrede en gerechtigheid te bevorderen en empathie te ontwikkelen voor de slachtoffers en getroffen gemeenschappen.

Het semantiseren start bij dit onderwerp meteen met vragen bij teksten waarin woorden voorkomen die uitgelegd moeten worden. Eerst een tweetal teksten over kinderen en jongeren die een oorlog meemaken, hetzij als slachtoffer, hetzij omdat ze een oproep kunnen verwachten om aan te treden voor het leger. Vervolgens een tweetal teksten over kinderen en jongeren die als dader of slachtoffer bij misdaden betrokken raken. Er is meestal gerichte feedback op fouten.

Hierna wordt aandacht besteed aan het consolideren van de geleerde woorden: een gatentekst over twee Oekraïense balletdansers die gevlucht zijn naar het westen en daar hun vak uitoefenen. Daarna volgen koppelsoefeningen over benamingen voor crimineel gedrag, over synoniemen en omschrijvingen, een

wijzig-tekst-oefening over verwante woorden en een oefening over woorden in de betekenisvolle context van een zin.

Ten slotte moet weer worden nagegaan of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het typen van het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden, wat bij de toetsen niet zo is. Zie voor een opsomming van de woorden die in deze rubriek aan de orde komen het einde van deze handleiding.

Rubriek J: Ziekte en gezondheid

Gezondheid is een fundamenteel aspect van het menselijk welzijn. Door na te denken en te praten over ziekte en gezondheid, kunnen jongeren preventieve maatregelen nemen om gezond te blijven en zich bewust worden van de gezondheidsproblemen die zij en anderen kunnen tegenkomen.

Het semantiseren start met een opstapje met afbeeldingen van woorden die met ziekte en gezondheid te maken hebben. Dan volgen teksten waarin woorden voorkomen die uitgelegd moeten worden. Eerst een recensie van een Noorse jeugdroman over een harttransplantatie en het belang van een donorcodicil en vervolgens een bespreking van een populair-wetenschappelijk boek over virussen.

Hierna wordt aandacht besteed aan het consolideren van de geleerde woorden: een gatentekst over twee Oekraïense balletdansers die gevlucht zijn naar het westen en daar hun vak uitoefenen. Daarna volgen koppelsoefeningen over benamingen voor medische specialismen, over synoniemen en omschrijvingen, een gatentekst over woorden in een bijsluiters en een oefening over woorden in de betekenisvolle context van een zin.

Ten slotte moet weer worden nagegaan of leerlingen de betekenissen werkelijk kennen (controleren). Daarbij gaat het niet alleen om de receptieve woordkennis (het aanwijzen van de juiste omschrijving bij een woord), maar ook om productieve woordkennis (het typen van het woord dat bij een omschrijving hoort). De vragen van deze laatste oefening lijken veel op die van de sprongtoets, alleen is er nu vaak gerichte feedback en kan het digitale woordenboek gebruikt worden, wat bij de toetsen niet zo is. Zie voor een opsomming van de woorden die in deze rubriek aan de orde komen het einde van deze handleiding.

Achtergrondinformatie

Achtergronden van woorden 1F

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In dit advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Drempels

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, havo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

Domeinen

In het rapport 'Over de drempels met taal' onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO. Woordkennis is geen afzonderlijk domein, maar vormt de basis voor de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid. De stof van Woorden 1F kan worden ingezet als ondersteuning van deze vaardigheden.

Het belang van woordenschatverwerving

Woordenschatverwerving is zonder meer het belangrijkste onderdeel van het leren van een taal. Een taalleerder moet zich op vier verschillende niveaus bekwamen:

- op het gebied van de klanken en de letters;
- op het gebied van de woordkennis;
- op zinsniveau (grammatica en zinsbouw);
- op het niveau van de geschreven of gesproken teksten.

Woordkennis vormt de spil van deze reeks: klanken en letters worden gecombineerd tot woorden; woorden worden op hun beurt gecombineerd tot zinnen, en zinnen tot teksten. Bij het overdragen en begrijpen van teksten zijn woorden essentieel.

Nederlandse kinderen die instromen in het basisonderwijs, kennen meestal al zo'n 2.000 à 3.000 woorden (Verhallen & Verhallen, 1994). Dat geldt niet voor allochtone kinderen. Hun aanvankelijke achterstand op dit gebied wordt tijdens de schoolloopbaan nog groter, ténzij de school veel prioriteit geeft aan het vocabulaireonderwijs. Anderstalige leerlingen moeten op school een taal leren, terwijl ze tegelijkertijd via die taal toegang moeten krijgen tot de kennis die wordt onderwezen. Te weinig aandacht voor woordverwerving betekent daardoor ook een oplopende achterstand bij de andere vakken en vakonderdelen. Woorden 1F kan een bijdrage leveren aan het inlopen van de achterstand die anderstalige leerlingen op het gebied van de woordkennis hebben.

Keuze voor de woorden

De leerstof van modules in Numo is onderverdeeld naar onderwerp (rubriek). Woorden 1F legt de nadruk op het aanleren van kennis over woordvorming en het leren omgaan met moeilijke woorden in zinnen en teksten. De eerste drie rubrieken gaan over het omgaan met moeilijke woorden en een aantal aspecten van woordvorming. De acht rubrieken daarna zijn grotendeels inhoudelijk/thematisch, waarbij gekozen is voor maatschappelijk relevante onderwerpen die dicht bij de leerling staan, maar ook daar wordt regelmatig aandacht besteed aan (herhaling van) de kennis over woordvorming, het herkennen van verbanden tussen woorden en het omgaan met moeilijke woorden in teksten.

Moeilijkheid van woorden is niet voor iedereen gelijk. Eén van de factoren die bepaalt hoe moeilijk een woord is, is de frequentie waarin het woord voorkomt. Verder worden woorden moeilijker naarmate ze: abstracter zijn; formeler zijn; langer zijn; vervoegd of verbogen zijn; samengesteld zijn; figuurlijk gebruikt zijn; onderdeel van een (idiomatische) uitdrukking zijn; horen in een bepaald (sociaal) register en/of gaan over dingen die verder weg liggen. Bij het kiezen van de in Woorden 1F behandelde woorden is gebruikgemaakt van de Streefwoordenlijst voor de Basisvorming (herziene versie van 2010). Dat is een lijst van de meest voorkomende woorden in lesmateriaal voor de eerste twee jaren van het voortgezet onderwijs. De lijst bevat dus woorden die idealiter bekend zijn bij de doelgroep waar Woorden 1F zich op richt, wat echter in de praktijk lang niet altijd het geval is. De lijst is ontwikkeld door het Cito en het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc). De lijst geeft een indicatie van de moeilijkheid van woorden (1 t/m 5), onder andere gebaseerd op het oordeel van een groot aantal docenten. Moeilijkheid 5 vonden deze docenten te moeilijk voor de doelgroep. Die woorden hebben we dus niet gebruikt. Woorden met moeilijkheid 1 of 2 worden geacht bij verreweg de meeste leerlingen wel bekend te zijn. We hebben ons dus gericht op woorden met moeilijkheid 3 of 4. Maar zelfs met die beperking was het ondoenlijk om alle woorden van die moeilijkheidscategorieën te behandelen en moest er steeds een keuze worden gemaakt. Die keuze hing samen met de woordvormingsverschijnselen die we wilden uitleggen en de thema's waar we voor gekozen hadden. Opvallend aan de woorden in de lijst vanaf moeilijkheid 3, is dat het veelal lange, samengestelde woorden zijn. Er wordt daarom veel aandacht besteed aan het ontleden van samengestelde woorden. Daarnaast is er veel aandacht voor een aantal andere aspecten van woordvorming, zoals het gebruik van voor- en achtervoegsels en verbuigingen van woorden.

Woordenlijst

In Woorden 1F worden 1381 woorden meer of minder uitgebreid behandeld. Hier volgt een opsomming per rubriek.

Rubriek A – Taal en woorden

aandacht - aandachtig - afspiegeling - agressie - agressief - alfabetisch - anoniem - antiautoritair - anticonceptiemiddel - antivaxxer - archeologie - asociaal - audioloog - audioloog - auditief - basisvaardigheid - beïnvloeden - beïnvloeding - beklemtonen - betalen - betaling - biogas - biografie - biologie - blanco - cardioloog - chaotisch - claustrofobie - communiceren - complexe - consumeren - consumptie - controle - controleren - dierentaal - egocentrisch - ex-burgemeester - explosie - explosief - felicitatie - feliciteren - geografie - geologie - gevarieerd - groenkopsalamander - honger - hongerig - hopeloos - hopen - idealistisch - informatie - informeren - ingreep - ingrijpen - injecteren - injectie - instinct - intermenselijk - internationaal - interpunctie - isolatie - isoleren - kapitalist - klimaattafel - koopkracht - manicure - manicure - mensentaal - methodisch - microscoop - multimiljonair - nabootsen - nectar - neonazi - onbetaalbaar - oorsprong - optimistisch - opzienbarend - pedicure - perfectionist - periscoop - populariteit - preadvies - pro-Europees - psychologie - psychologie - psychotherapie - receptionist - respecteren - sensationeel - socialist - symbool - systematisch - telebankieren - telescoop - traditioneel - trefwoord - visueel - zachtaardig - zo bezien

Rubriek B – woordvorming

aanbetaling - aangenaam - aantrekkelijk - achtervoegsels - ademloos - afhankelijk - aftrekbaar - afvalproduct - afwasbaar - anderhalvemetersamenleving - asociaal - bacteriebesmetting - begaanbaar - begrijpelijk - behaaglijk - bekend - bekwaam - belasting - belastingdienst - benoeming - beperkt - bereikbaar - besmettingsgolf - bespreekbaar - betaalbaar - beweging - bewegingloos - bewoonbaar - bewust - bijvoeglijk - bodembacterie - boekenkast - borsthaar - boterhammenworst - brandbaar - brein - broodmes - bruinebonensoep - cementfabriek - codebericht - contactloos - controleerbaar - coronabesmetting - dagtemperatuur - denkbaar - diep - dikketruiendag - dikketruiendag - doelloos - draadloos - draagbaar - draaglijk - drempelloos - duidelijk - eens - eerlijk - eindeloos - energiearmoede - energiebelasting - energiesubsidie - fabrieksterrein - feestdag - foutloos - futloos - gehoorzaam - gekoeldedrankenautomaat - gelijkekansenbeleid - gevaarloos - gevoelloos - gewetenloos - gewichtloos - gezellig - gezond - goedkoop - groenteafval - grotestedenbeleid - helder - herkenbaar - hijskraan - huursubsidie - huursubsidie - huursubsidietoelage - inschuifbaar - intelligent - kaping - kippensoep - kippensoep - kleurloos - koppelen - kraanwater - levering - liefdeloos - logbestand - mengkraan - mishandeling - mislukking - mouwloos - muzikaal - naadloos - oefening - onrijp - ontmoeting - ontwikkeling - partijloos - plof - pompbediende - ramp - rijp - risicoloos - rookworst - rust - samenstelling - samenstellingen - schaamtegevoel - scharrelkip - scharrelvlees - secundewijzer - smakeloos - soepkip - spelling - stam - stijlloos - structuurloos - subsidieontvanger - tegenstelling - telbaar - toegangscode - trouw - tweedekansonderwijs - uitvouwbaar - uitzichtloos - veralgemenen - veranderen - veranderlijk - verantwoord - verarmen - verarmen - verbeteren - verbleken - verblijfsvergunning - verdedigbaar - verdelen - verdiepen - verdikken - verduisteren - verdunnen - verduurzamen - verfijnen - verfraaien - verfrissen - vergissing - vergroenen - vergroten - verhard - verhogen - verjaardagsfeest - verjaardagsfeest - verkleinen - verkoopbaar - verlagen - vernauwing - verrijken - versmallen - versoepelen - versoepelen - verstaanbaar - verstandig - verstelbaar - verteerbaar - vervelend - vervelend - verwarmen - verzekerd - visstick - vleesgerecht - vlekkeloos - vliegschaamte - vloeibaar - voedselvergiftiging - voldoende - volledig - voorvoegsel - vreugdeloos - waardeloos - wandeling - warmetruiendag - warmtepomp - weblog - wendbaar - wijzerplaat - wolkeloos - zaalhandbaltoernooi - zaalvoetbal - zaalvoetbalzaal - zeker - zonne-energie

Rubriek C – woordenboek

aan de grond zitten - aanmelden - aanstaren - aardig - aas - abstract - accent - accepteren - acteren - actie - actief - activeren - acuut - advocaat - afdrukken - afwijzen - argwaan - aroma - attaque - bedriegen - begraafplaats - behoedzaam - beknopt - brutaal - campagne - catalogus - chaos - chillen - complexe - concreet - dadelijk - dalen - de aansluiting missen - de boer op gaan - delven - dimmen - direct - directory - dringend - drone - duurzaam - echoscopie - echt - eenvoudige - eerlijk - eindstation - essay - executie - fixeren - gat in de markt - gedolven - geëgd - geslacht - geüpdatet - geur - gezoomd - gladgestreken - goed boeren - goed geconserveerd zijn - haat - heel wat mans zijn - hof - huis van bewaring - imiteren - ingewikkelde - iPad - joker - kant - kapje - kas - kerkhof - klemtoon - kolk - kruimeldief - lam - leiden - lenig - leugenachtig - liefde - luiwammes - mager - magie - magiër - makelaar - mandaat - mengen - mijnen - miljonair - misleiden - mislukken - mixen - nabootsen - nazaat - nonchalant - normaal gesproken - onthouden - onverteerbaar - passief - permanent - portier - precies - prikkelen - printen - raadsman - saai - samenvoegen - schuchter - schuw - secuur - slagen - slordig - snotteren - soms - spannend - spreken met consumptie - spriet - stereoinstallatie - stijf - stijgen - stimuleren - synoniem - tegemoetkomen - tegen de lamp lopen - tegenstelling - toneelspelen - top - tot slaaf gemaakte - transgender - uitbraak - uitbranden - uitgebreid - updaten - vals - van alle markten thuis zijn - vergankelijk - vergeten - verleggen - vertrouwen - voortdurend - voorzichtig - wantrouwen - wrak – zoönose

Rubriek D – werken en verdienen

acteur - administrateur - advertentie - adviseur - agrariër - agrariër - agrarisch - apothekersassistent - app-ontwikkelaar - arbeid - arbeidsbureau - arbeidscontract - arbeidskracht - arbeidsomstandigheden - arbeidsovereenkomst - Arboret - assistent - auteur - automonteur - baantje - baas - bankbediende - bedrijf - bedrijfstak - bewaker - bijbaan - boer - bonus - bouwopzichter - brandveiligheidsdeskundige - bromfietshersteller - bruto - brutoloon - buschauffeur - cipier - collectie - commentator - constructiebankwerker - consument - continuarbeid - continubedrijf - controleur - corrigeren - deeltijdbaan - deeltijdbaan - dienstbetrekking - dienstverband - dierenartsassistent - discriminatie - docent - dominee - ervaring - exporteur - fabriceren - fietskoerier - fietsgeld - flexibel - freelancer - fulltimebaan - gemotiveerd - grondstewardess - groothandel - handarbeid - handelaar - horeca - ijzervlechter - illustrator - industrieterrein - installateur - journalist - kapper - kassa - kok - kunstenaar - lagelonenlanden - landbouw - leerbedrijf - leraar - leraar - loon - loondienst - loopbaancoach - machinist - metselaar - militair - minimumjeugdloon - modeontwerper - netto - ochtendkrant - omstandigheden - onderneming - onveilig - opstaan - overleggen - overwerk - politieagent - predikant - premie - presentator - produceren - productiebedrijf - productieplanner - productiewerk - programmeur - raadgever - regulier - rijbewijs - salaris - salaris - schrijver - sociale premies - sollicitatiegesprek - staking - supermarkt - therapeut - timmerman - toneelspeler - tractor - vacature - vacaturebank - vakantiewerk - vakbond - vakkenvuller - verbeteren - verdienen - verdient het een beetje? - vergaderen - vergoeding - verloskundige - verpleegkundige - verrichten - verslaggever - verzameling - verzorgende - vroedvrouw - werkdruk - werkervaringsproject - werkgever - werknemer - werkomstandigheden - wet - wettelijk – ziekenbroeder

Rubriek E - consumeren en betalen

aanschaffen - aansluiten - abonnement - abonnementskosten - accijns - afkraken - afsluiten - amusant - analoog - annuleren - apparaat - bankafschrift - bedenktijd - beïnvloeden - beleggen - beleggen - benzine tanken - beschikken over - besteden - bestellen - betaalautomaat - betaalpas - bevestigen - bevestiging - boeken - boodschappen - budget - cafébezoek - campagne - consument - consumptiegroei - contactloos - contant - creditcard - cryptomunt - desinformatie - deugdelijk - digitaal - discotheek - doornat - duurzaam - entertainment - ergerlijk - fashion - fat bike - fysiek - geconfronteerd - geconfronteerd worden - gespreid betalen - gezond eten - gloednieuw - grappig - hypermodern - ijskoud - impuls - inflatie - influencer - informatie - inspiratie - inspireren - intriest - irritant - junkfood - kassakoopje - kelderen - kledingaanschaf - koopkracht - kwartaal - leveren - lifestyle - livestream - lockdown - loodzwaar - merk - mobiel - oergezellig - oersaai - ondernemer - online - ontmoedigen - op de voet - opdringkassa - opgaaf van reden - ouderwets - overduidelijk - overgevoelig - pandemie - peperduur - piepjong - pinautomaat - producent - product - productie - promoten - rechten - rood staan - saldo - scannen -

schriftelijk - scooterhuur - shoppen - smoorverliefd - snikheet - sociale media - spaarzaam - sparen - spenderen - spotgoedkoop - staatssteun - stapelgek - steengoed - steenrijk - stijgen - stokdoof - stokoud - stomdronken - straatarm - strontvervelend - studiefinanciering - superinteressant - superslank - supertanker - superverspreider - telemarketing - toegang - uitgavenpatroon - ultralicht - vaste lasten - verbruikskosten - verkopen - verlies - verschillen - volger - webwinkel - wegwerpartikelen - wet - wettelijk - winst – zuinig

Rubriek F - Mens en milieu

aanvragen - aard - actievoerder - afgewezen - alarm - argumenten - asiel - asielprocedure - asielzoeker - automatisch - basisbehoeften - beargumenteren - beelden - bejaarde - beoordeling - bescherming - bezwaar - bosbranden - broeikasgas - economische groei - effect - emigreren - extreem - geaardheid - geaardheid - gedetailleerd - geloof - gelovige - genomineerd zijn - goedkeuring - het klimaat - hoger beroep - identiteit - immigratie - inkomen - inpalmen - inspirerend - invloed - invloedrijk - klimaat - klimaataanpak - klimaatactie - klimaataakkoord - klimaatalarm - klimaatangst - klimaatbehoud - klimaatbelasting - klimaatbewust - klimaatbewust - klimaatcijfer - klimaatcrimineel - klimaatcrisis - klimaatdeal - klimaatdiscussie - klimaatdode - klimaatdoel - klimaatdrammer - klimaatgekte - klimaatgordel - klimaathuichelaar - klimaatklever - klimaatkunde - klimaatmaatregel - klimaatmars - klimaatneutraal - klimaatomslag - klimaatontkenner - klimaatramp - klimaat schade - klimaatshock - klimaatspijbelaar - klimaatvluchteling - marktkoopliden - massaal - natie - natie - nationale - naturalisatie - onderbouwen - oorzaak - opwarming - overeenkomst - paaien - plattelandsbewoner - politicus - procedure - ras - rechtbank - registreren - religie - rolmodel - scholier - seksuele geaardheid - sleutelfiguur - soloprotest - sportbeoefenaar - sprookje - stadsbewoner - staten - student - symbool - teken - tekort - toerist - toestemming - uitdrogen - uitsterven - uitzonderlijk - vanzelf - vastberaden - vasthoudend - vastleggen - veilige - verblijfsvergunning - verdrag - Verenigde Naties - vergunning - verlaten - verlenen - vertrekken - verwoestijning - vluchteling - vluchtelingenstatus - vluchtelingenverdrag - voeding - volk - voorbeeld - voorkeur - werkwijze - zeespiegel – zeespiegelstijging

Rubriek G - Gevoel en relatie

aanstootgevend - aantrekkelijk - achterbaks - achterdochtig - afschuw - als een baksteen laten vallen - angst - anoniem - apenkop - arrogant - bazig - belangstelling - blaaskaak - blij - boekenwurm - boosheid - cast - chagrijnig - coming out - compenseren - contact - contrast - daadkrachtig - daadwerkelijk - dapper - de bokkenpruik op hebben - de hand op de knip houden - depressief - deprimerend - dominant - doortastend - draaikont - druiloer - een gat in zijn hand hebben - een hekel hebben aan iets of iemand - een hoge borst opzetten - eenzaam - egoïstisch - er doorheen zitten - ergens de neus voor ophalen - ergens een hekel aan hebben - ergens lak aan hebben - ergernis - expeditie - flink - geaardheid - geaccepteerd - geboren - geluk - gender - geslacht - gevoelens - gierig - handelwijze - hem knijpen als een oude dief - het achter de ellebogen hebben - het hoofd laten hangen - het hoogste woord hebben - het onderspit delven - hetero - hij bakt ze weer bruin - iemand laten vallen - iets mans zijn - iets niet kunnen verkroppen - ijdel - in de bonen zijn - in de zevende hemel zijn - in vuur en vlam staan - in zak en as zitten - ingewikkeld - inhalig - inspiratiebron - intimideren - jaloers - kaaskop - kapsones - lastpak - LHBTIQA+ - lichamelijke - lolbroek - losbol - loser - macho - marionet - melkmuil - met de mond vol tanden staan - met de tong op de schoenen - minachting - moedig - naast zijn schoenen lopen - negeren - niets om het lijf hebben - omkomen - onder de plak zitten - onderdanig - ontmoedigd - ontroerd - ontroerend - ontroering - onverschillig - onzeker - onzekerheid - op de klippen lopen - op iemand vallen - op zijn achterste benen staan - opgetogen - overleven - paniek - persoonlijk - persoonlijkheid - plot - protagonist - pummel - razend - recensie - robbedoos - romantische - schijtlaars - schijtlaars - seksuele voorkeur - slijmjurk - sloddervos - sneuvelen - snotneus - stevig in je schoenen staan - stiekem - stijfkop - stoer - strategie - stressbestendig - survival - tactiek - tattoos - teleurstellen - teleurstelling - trouweloos - uilskuiken - uit de kast komen - uit je bol gaan - uitbundig - uiten - uitgeput - vallen op - veelbelovend - verbazing - verdriet - verlegen - verliefd - verlost - verongelukken - verontwaardigd - verplicht - verstrooid - verstrooidheid - verteerbaar - vertrouwen - verving - verward - voelen - voor geen kleintje vervaard zijn - vreugde - waaghals - weerstaan - wennen - wijsneus - woede - zelfverzekerd - zijn borst natmaken - zuurpruim – zwaar

Rubriek H - Uiterlijk en verzorging

accessoires - aftershave - alternatief - amandelachtig - artiesterig - azijnachtig - baggy - ballonachtig - bangig - bazig - beestachtig - blazer - blikachtig - bodywarmer - broekje - casual - christen - colbert - collectie - combineren - conservatief - cosmetica - crop top - dat deed hem de das om - details - duurzaam - een broekje - een held op sokken - er geen hoge pet van op hebben - er je petje voor afnemen - er met de pet naar gooien - er met je pet niet bij kunnen - eyeliner - favoriet - fleece - formeel - fysieke - gat - geelachtig - geen hoge pet van iemand op hebben - gelovige - gilet - gooi maar in mijn pet - grens - held op sokken - het is huilen met de pet op - hijab - hip - hoekig - hoody - iemand aan zijn jasje trekken - iets onder de pet houden - je petje afnemen - jeans - jurk - keuze - kinderachtig - kledingstijl - kringloopkleding - ladyshave - leerachtig - legging - lipgloss - loafer - look - make-up - markt - meisjesachtig - metaalachtig - mode - modegigant - modieus - neutraal - nikab - oma-achtig - omgeving - onder de pet houden - outfit - overhemd - panty - parfumerie - passie - pasvorm - peignoir - persoon - poncho - puntig - robotachtig - saaiig - schaapachtig - schimmig - schuimig - setting - shorts - sjiek - skaterbroek - slonzig - sneakers - stijl - stoer - supertrendy - transformatie - trend - trouwfeest - T-shirt - tweedehands - uitbundig - uitstraling - vest - vintage - viral gaan - vraag - zijn muts staat verkeerd - zilverachtig

Rubriek I - Oorlog en misdaad

aangehouden - aangifte - aanhouden - aanhouding - aanranding - arrestant - arrestatie - beestachtig - bevel - bevelvoerder - bom - brandstichting - breken - burgeroorlog - chantage - commandant - crimineel - dagvaarden - dagvaarding - decreet - delict - detentie - diefstal - dienstplicht - discriminatie - doelwit - doodslag - doodzonde - explosie - explosief - explosieven - fouilleren - fraude - frauduleus - front - frontlinie - gebroken - gefingeerd - gesneuveld - getuige - gevaarlijk - gevangenschap - gezinsvoogd - gijzelen - granaat - gruwelijk - halsoverkop - heling - helpen - hem breken - hoop - identificatie - in detentie - in handen zijn - in natura - in verzekering stellen - inslaan - jeugdbende - kogelgat - kostwinner - leger - luchtaanval - meeneed - mijn - mijnen - militair - mishandeling - moord - namaak - nep - nepnieuws - noodgedwongen - officier van justitie - ondervoeding - ondervraging - ontheemd - ontploffen - ontploffing - oorlog - order - permanent - podcast - proces-verbaal - prostitutie - raket - rechercheur - riskant - riskeren - schietschijf - schuilen - sexting - slagveld - smokkelen - social media - sociale media - strafblad - strafrecht - surveillanten - surveilleren - taakstraf - trauma - traumatisch - vanden - vandalen - vandalisme - veilig - vergrijp - verhoor - verkrachting - vervolgd - verzonnen - vluchten - wreed - zich mengen - zwendel - zwijgend - zwijgrecht

Rubriek J - Ziekte en gezondheid

aanbrengen - acné - acné - allergie - allergie - allergisch - anti-acné-preparaat - antibiotica - apotheker - bacterie - bacteriën - beeldspraak - bestanddelen - betten - bijsluiter - bijwerkingen - blessure - bloedonderzoek - bloedtransfusie - cardioloog - constateren - corona - coronatest - coronavirus - crematie - darmproblemen - de rode draad - deppen - dermatoloog - diagnose - diëtist - diëtist - dna - donor - donorcodicil - donorhart - donorhart - doodvonnis - doofheid - doorslikken - dosering - eczeem - eetproblemen - epidemie - etter - flauwvallen - fobie - fysiek - fysiotherapeut - geestelijk - gehoorschade - gewichtsproblemen - gynaecoloog - hart- en vaatziekten - hartspecialist - heropflakking - hersenbloeding - het loodje leggen - hoeveelheid - hooikoorts - huidspecialist - huiduitslag - in een notendop - inhaler - injecteren - injectie - innemen - inspuiten - internist - jeuk - kiespijn - KNO-arts - kwaal - laboratorium - lichamelijk - lijkverbranding - loopneus - maximaal - MDL-arts - metafoor - microscoop - narcose - neuroloog - non-fictie - ongeneeslijk - oogarts - opticien - orgaandonatie - orthodontist - overdosering - overgevoeligheid - overlijden - pandemie - plasproblemen - psychisch - psycholoog - pus - quarantaine - raadplegen - recept - röntgenfoto - samenstelling - scheve tanden - slechtiendheid - sterven - stijve spieren - suikerziekte - superspreader - symptoom - tandarts - tegen de vlakte gaan - thermometer - thriller - transplantatie - uroloog - vaccin - vaccinatie - vaststellen - verschijnsel - verwijzen - vetpuistjes - viral gaan - viroloog - virus - werking - werkzame stof - zenuwen - zwangerschap